

„Непостижимия звук на гайдата“

монографичен труд

автор: гл. ас. Иван Симеонов Георгиев

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев“,
Пловдив, 2022

Резюме: Монографичният труд „Непостижимия звук на гайдата“ е обстойно изследване на творчеството, биографията и музикалното наследство на Никола Атанасов. Рецензенти на труда са доц. Мария Стоянова и проф. д-р Борислав Ясенов, а научен консултант - доц. д-р Рада Славинска. Монографията е с обем от 161 стр., разпределени в 14 раздела. Освен биографични данни за изпълнителя в табличен вид са систематизирани изпълняваните произведения от Никола Атанасов запазени в архива на БНР. Направени са няколко музикално-естетически анализи на избрани негови творби, което би допринесло за обогатяване на професионалния естетически мироглед и за изграждане и развитие на изпълнителско-творческия модел при формиращите се изпълнители-гайдари. Проследени са характерните интерпретаторски похвати на този изявен български гайдар – техника (чистота на изпълнението), артикулация, метроритмичен усет, диалектни предпочитания и личен маниер на изпълнението им, интонационна чистота и ансамбловост, фразирание, орнаментика, вбрато и др.. Систематизирани са дефинитивни заключения, допринасящи за коректно тълкуване на свиренето, прийомоте и техниката на Никола Атанасов. В приложените нотни примери са дешифрирани няколко известни пиеси на Никола Атанасов („Ръченица“, „Великденско хоро“, „Бавна песен и хоро“, „Карнобатска ръченица“). За първи път действаш педагог и изпълнител на гайда изследва маниера и характерните особености на изпълнителския почерк на друг гайдар.

ПОНЯТИЕТО „ГАЙДАРСКИ СТИЛ” В БЪЛГАРСКАТА МУЗИКОВЕДСКА ПУБЛИЦИСТИКА

публикация

автор: гл. ас. д-р Иван Георгиев

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив,
България

Резюме: Понятието “гайдарски стил” битува в разговорната реч без да е обосновано теоретично и защитено посредством научни публикации. В специализираната литература то все още е неизяснено. В България основно гайдарският стил се упоменава като тракийски и родопски, но в практическия си опит на изпълнител съм констатирал явни диалектни разлики в гайдарските мелодии на различните региони. Според мен класификацията на тракийския стил като своеобразен общобългарски стил е прекалено обобщаваща и не отразява реалната музикална среда. Изпълнителският стил се определя основно от тясната взаимовръзка между песенни и инструментални мелодии. Именно тясната връзка с песента предопределя характерната за всяка фолклорна област ладова, мелодична, орнаментална и метрична характеристика на стила. Качеството на инструментите и майсторството на

изпълнителите са основни предпоставки за персоналните маниери, които от своя страна често повлияват върху еволюцията на стила. Стилът обаче не е в пряка зависимост от качеството на инструментариума или на изпълнителя. Базирайки се на няколко определения от различни автори, ще предложа следната формулировка на понятието “стил”: Стилът представлява съвкупност от ладови, метроритмични и темпови характеристики на фолклорната музика в даден регион, съчетани със специфична орнаментика, в конкретен времеви отрязък. Същевременно стилът е филтрирано и сумирано отражение на множество лични изпълнителски маниери, които могат да бъдат сведени под общ знаменател, независимо от персоналните различия. Стилът е обобщеният музикален израз на конкретно-диалектното. В българската фолклорна музика инструменталните стилове, в частност гайдарският, практически представляват инструментална реализация на певческите стилове във фолклорните региони. Дефиницията за диалектен (автентичен) гайдарски стил би следвало да бъде: Съвкупност от характерни за дадена фолклорно-диалектна област особености на песенната традиционна музикална култура – метроритмика, мелодика, орнаментика, ладова организация – пренесени в гайдарската изпълнителска практика. Разновидностите на диалектния гайдарски стил в България следват систематизираните, изследвани и научно разграничени песенни музикално-фолклорни диалекти – Шопски, Пирински, Родопски, Тракийски, Странджански, Северняшки и Добруджански. Избистрянето на терминологията, касаеща фолклорно-изпълнителските гайдарски специфики, е важен елемент не само в музиковедските изследвания. Тя има пряка връзка и с педагогическата и методическа работа на преподавателя по инструмент.

Ключови думи: гайда, стил, диалект, фолклор, изпълнителски прием

Област: Хуманитарни науки

Аспекти на проблематиката при свирене на гайда публикация

автор: гл. ас. д-р Иван Георгиев

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив,
България

Резюме: Гайдата е между най-интересните и атрактивни инструменти в българския фолклорен инструментариум. Ролята на гайдата и на гайдарите векове наред е била централна в празничния и трудов цикъл на българина – сватби, кръщенки, календарни ритуали, седенки, хора, трапези, работа и др. Това предопределя фокусирането на вниманието върху гайдарите – тяхната свирня, визия, украсата на инструмента им, атрактивността в цялостното им поведение. В миналото никой не се е интересувал за конструктивно изменение и подобрене на инструмента. Пасне ли инструмента на ръцете на свирещия и покрие ли минималните интонационни търсения – той е готов за употреба. Предимно самостоятелното музициране в миналото не е налагало прецизно настройване и интониране от страна на свирещия. Новото време, новите изисквания, новата интонационна среда налагат нов поглед и методи за обяснение и преподаване на измененията настъпили в традиционно музициране. Взаимодействието между различните музикални стилове, комбинирането на класически, модерни и фолклорни инструменти водят до повишаване на

необходимостта от прецизност както в настройката, така и в синхрона на орнаментиката, фразата и т.н. В изпълненията си добрите гайдари винаги са търсели въздействие върху аудиторията – психологическо, естетическо, чисто човешко. Избистрянето на терминологията, касаеща фолклорно-изпълнителските гайдарски специфики, е важен елемент не само в музиковедските изследвания. Систематизирането на разгледаните специфични изпълнителски проблеми при свирене на гайда е резултат от дългогодишната ми изпълнителска и педагогическа практика. Те са осмислени и пречупени през призмата на желанието за изпълнителско усъвършенстване. Достигането до част от тези заключения е следствие от твърде големия брой различни гайди, на които се е налагало да свиря през годините. Това са били инструменти от различни майстори, гайдите на моите ученици и студенти, експериментите с гайди на мои колеги, личната ми колекция от инструменти и др. Заключенията и изводите са проверени в практиката. Изясняването на изпълнителската проблематика разкрива теоретично техническата част на еволюционните процеси в гайдарското изпълнителско изкуство, настъпили след професионализирането на фолклорната музика през ХХ-ти век. Тя има пряка връзка и с педагогическата и методическа работа на преподавателя по инструмент.

Ключови думи: гайда, фолклор, изпълнителски похвати, изпълнителска проблематика

Област: Хуманитарни науки

Диагонална дисекция на почерка на един гайдар

автор: гл. ас. д-р Иван Георгиев

Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство „Проф. Асен Диамандиев” – Пловдив,
България

Резюме: Докладът разглежда част от творчеството на гайдаря Никола Атанасов, който е един от най-известните представители на българското гайдарско изкуство, оставил трайна диря с неговото творчество. Анализирани са някои от най-известните му произведения показващи неговата надрегионална определеност, детайлност в познанията му за диалектните специфики и илюстрират техническите и импровизационни качества на Никола Атанасов.

Ключови думи: Никола Атанасов, гайда, гайдарски стил